

ФОРМУВАННЯ НОВОГО ІННОВАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Прискорення науково-технологічного прогресу приводить до появи та швидкого поширення нових інформаційних технологій у суспільстві – так званої цифровізації суспільства. Економічні системи багатьох країн знаходяться у пошуку ефективних шляхів використання досягнень цифровізації суспільства задля економічного зростання. кардинальне перетворення ділових відносин на цифрові, які здійснюються в електронному середовищі за рахунок постійної обробки цифрових даних у режимі реального часу. Все частіше пошук та вибір клієнтом ринкових пропозицій відбувається на цифровій платформі, яка витісняє із ділових комунікацій електронну пошту, інтернет-магазини та телефонію.

Цифрова трансформація багатьох видів економічної діяльності (банківська, освітня) якісні зміни у інформаційно-технологічній парадигми є імпульсом до створення інновацій. Внаслідок прискорення інформаційних потоків багаторазово зростає обсяг науково-технічних та соціально-економічних інформаційних ресурсів, що становлять цінність для інноваційної діяльності. Інтенсивний розвиток ІТ-інфраструктури призводить до зростання доступних в економіці обчислювальних потужностей, які можуть бути одночасно задіяні при обробці та передачі зростаючого обсягу інформації. Досягнення цифровізації мають стати новим джерелом інноваційного розвитку українських суб'єктів господарювання всіх видів економічної діяльності, оскільки ці досягнення призводять до цифрової трансформації базових елементів бізнес-моделей та процесів. А саме відбувається заміна каналів та способів взаємодії з клієнтом (постачальником, партнером) на цифровій основі, з'являються нові джерела збору та накопичення даних (інтернет речей, мобільні обчислювальні пристрої), обсяги інформації та даних зростають експоненційно.

Цифровізація суспільства створює нові можливості для суб'єктів господарювання, які можуть бути реалізовані через створення та впровадження інновацій у підприємницькому секторі та державне управління. Інновації в управлінні, виробництві або в самих товарах та послугах є основними провідниками цифрових досягнень у діяльність суб'єктів господарювання та механізмом їх переходу до ЦЕ. Інноваційна, як та інші види економічної діяльності, в умовах цифровізації піддається значним трансформаціям, які перебувають у розширення видів інноваційних ресурсів та суб'єктів.

Інноваційне середовище є сукупністю рамкових умов, створюваних функціонуванням інноваційно-активних організацій, що виступають її елементами. Розвиток інноваційного середовища створює передумови для ефективного здійснення інноваційної діяльності. В активізації інноваційного потенціалу та інтеграції в процеси, що приводять до формування та розвитку нового інноваційного середовища, лежать резерви зростання ефективності та результативності навіть найбільш консервативних організацій, оскільки будучи акторами інноваційного середовища цифрового суспільства, економічні агенти отримують можливість здійснювати генерацію та дифузю інновацій і проявляти їх в різних формах. Розглядаючи інноваційне середовище з позиції системного підходу, слід враховувати як його внутрішню структуру, так і належність до систем вищого порядку. Так, інноваційне середовище як екосистема є елементом структури мезоекономічного рівня, який своєю чергою виступає підсистемою національної інноваційної системи [2].

Змінюється зміст інноваційного середовища як такого, де відбувається взаємодія суб'єктів господарювання з ресурсами та суб'єктами інноваційної діяльності. На попередніх фазах соціально-економічного розвитку ця взаємодія відбувалася в межах внутрішньої середовища господарюючого суб'єкта, оскільки для створення ефективних інновацій було достатньо ресурсів, якими мав сам суб'єкт. А розвиток цифрової економіки вимагає використовувати ресурси, якими суб'єкт не володіє. Інноваційне середовище цифрової економіки повинна включати зовнішні ресурси та зовнішні суб'єкти, оскільки воно стає зовнішнім стосовно господарюючого суб'єкта.

Найважливішою функцією інноваційного середовища цифрової економіки є забезпечення доступу до інформаційних видів ресурсів інноваційної діяльності. Цифрова трансформація інноваційної діяльності приводить до зростання потреб у зовнішніх інформаційних ресурси інноваційної діяльності та взаємодії з іншими господарюючими суб'єктами. Інноваційне середовище, що забезпечує доступ до інформаційним видам ресурсів інноваційної діяльності в умовах цифровізації, буде сприятливим для створення ефективних інновацій та розвитку цифрової економіки [1, с. 74].

Інформаційні види ресурсів генеруються та акумулюються у зовнішньому середовищі безліччю суб'єктів, що ведуть наукову, інноваційну, економічну та інші види діяльності. За рахунок досягнень цифровізації господарюючий суб'єкт може задіяти у своїй інноваційної діяльності ІТ, якими він не

володіє, інформаційні ресурси та компетенції, накопичені всім світовим співтовариством. В інноваційному середовищі цифрової економіки суб'єктами інноваційної діяльності стають громадяни, чий інноваційний потенціал на зараз практично не використовується, а також численні постачальники ІТ та великих обсягів даних.

Існують різні способи задоволення інформаційних потреб у інноваційному процесі в умовах цифровізації суспільства через проведення кількох циклів вирішення інформаційних завдань з задоволення інформаційних потреб кожного етапу інноваційного процесу, включаючи відбір ідеї, розробку нововведення та виведення інновації на ринок. Перевага полягає у пошуку відповідного шляху задоволення інформаційної потреби господарюючого суб'єкта під час створення чи придбання ефективної інновації.

Сприятливе інноваційне середовище цифрової економіки формується за рахунок розвитку найважливіших видів інформаційних ресурсів інноваційної діяльності та створення умов доступу до них. Формування інноваційного середовища цифрової економіки полягає у розвитку найважливіших видів інформаційних ресурсів інноваційної діяльності, внаслідок цього відбувається розширення переліку доступних суб'єктам господарювання ресурсів і суб'єктів. Тобто, інноваційне середовище включає можливості існуючого середовища та забезпечує доступність досягнень цифровізації для їх використання в інноваційній діяльності. Ключовим елементом цього процесу є господарюючий суб'єкт, який взаємодіє з ресурсами та суб'єктами інноваційної діяльності у зовнішньому середовищі.

В даний час фактично визнаним є твердження про те, що в сучасній ринковій економіці формується нове інноваційне макросередовище відносин між економічними агентами, заснована на детальному узгодженні різних дій на користь взаємної вигоди. У цьому виникають специфічні взаємодії між економічними агентами, які називають конкордними, інтеграційними чи узгодженими взаємодіями. У таких взаємодіях агенти кооперуються на взаємовигідних умовах, створюючи додаткові конкурентні переваги для учасників інноваційного процесу. Це зумовлює необхідність наукового аналізу процесів взаємодії економічних агентів в інноваційному середовищі для вироблення ефективної моделі стимулювання їхньої взаємодії з боку державних інститутів, адекватної запитам та можливостям економічних агентів, а також інтересам споживачів продукції учасників взаємодії. При цьому існує підвищена пряма і непряма присутність держави в економіці в особі держкомпаній і держкорпорацій, а також пов'язаних з ними постійними взаємодіями постачальників, висока частка державних закупівель погіршують конкурентність інноваційного середовища, ускладнюючи реалізацію моделей «відкритих інновацій» та оптимальне перебудову створення цінностей на користь нових інноваційних проєктів [3, с. 36-37].

Формування інноваційного середовища в умовах нового технологічного укладу розкриває доцільну пріоритетність реалізації заходів, що сприяють формуванню мережевих структур за участю інноваційно-активних акторів, що відрізняється проведенням факторного аналізу та використанням результатів групування та ранжування факторів (освітній процес; фінансування; підприємницька активність; нормативно-економічні, інноваційні, інституційні, політичні чинники), що визначають параметри розвитку інноваційного середовища в умовах цифрової трансформації. Водночас, дослідження проблеми модифікації інноваційного середовища в умовах цифрової трансформації дозволяє розглянути мережевий розвиток як ланцюжок співстворення цінностей учасниками інноваційного середовища, що відрізняється виділенням декількох рівнів продукування інновацій (базовий (ЗВО), галузевий (сфера освіти, досліджень та розробок) регіональний, національний, світовий), що розкриває особливості (відсутність домінування, характерного для ієрархічних структур; узгодженість інтересів; відповідність вимогам цифрової економіки) та перспективи стратегічного партнерства суб'єктів інноваційної діяльності.

На закінчення слід зазначити, що інноваційне середовище нової економіки неможливе без інформаційних взаємодій суттєвої великої кількості учасників ринку, ніж у традиційній економіці. Властивість інновацій у новій економіці – недоступна раніше швидкість ринкової оцінки ідей у результаті поширення ринкових процедур на ранній стадії формування концепції нововведень. Важливим джерелом доданої вартості стає застосування знань не просто до сировини, матеріалів, обладнання або трудових ресурсів, але додаток знань до знань, інформації, інтелектуального капіталу. Очевидно, в новій економіці фундаментальні та прикладні науки, знання та освіта будуть найважливішими потенційним джерелом доданої вартості, ніж це було в ХХ столітті. Недооцінка науки та технології як унікального фактора виробництва, поряд з такими факторами виробництва, як земля, праця і капітал – це те саме, що ігнорування «економіки, що базується на знанні», - ресурсу, який є стратегічним чинником розвитку та процвітання у ХХІ столітті.

Список використаних джерел:

1. Бойда. С. Інноваційні підходи до управління підприємствами в умовах діджиталізації економіки. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ. Випуск І (85), 2022. С. 72-81.
2. Скорик О. Особливості інноваційного підприємництва у цифровій економіці. Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». №7. 2020. 30.07.2020 р.
3. П'ятницька Г., Григоренко О., Долженко Т. Дихотомія інноваційних трансформацій підприємств. Інноваційна економіка. 2021. № 2. С. 30-43.